evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt:	MO-ME-N-T MOderní MEtody s Novými Technologiemi
Reg.č.:	CZ.1.07/1.5.00/34.0903
Operační program:	Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Škola:	Hotelová škola, Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Poděbrady
Tematický okruh:	Základní ekonomické pojmy, Trh, Podnik
Jméno autora:	Ing. Eva Karásková
Datum:	15. srpen 2013
Ročník: (Cíl. skupina):	2. ročník
Anotace:	Trh a tržní subjekty jsou ekonomické pojmy, které si žáci osvojují pro pochopení fungování trhů a procvičují.

Trh
podstata a rozdělení, tržní subjekty

s trhem souvisí pojmy zboží a dělba práce

zboží

- je statek nebo služba, které jsou určeny pro trh
- tzn., že se s nimi obchoduje, tj. prodávají se a nakupují

- základní vlastnosti

  1. užitná hodnota – tj. schopnost uspokojovat lidské potřeby
  2. hodnota – tj. množství výrobních zdrojů, které jsou ve zboží obsaženy
  3. směnná hodnota – tj. poměr, ve kterém se jedno zboží směňuje za druhé => vyjádřené v penězích představuje <u>cenu</u> zboží

dělba práce (DP)

- člověk se za účelem výroby užitečných statků spojuje s jinými lidmi, vytváří společenství => výroba má společenský charakter
- proces vytváření společenského charakteru výroby nazýváme <u>dělbou práce</u>
- DP je přirozeným produktem historického vývoje procesu výroby

- DP znamená specializaci účastníků výroby na jednotlivé pracovní činnosti nebo pracovní operace
- přirozená dělba práce je historicky první formou dělby práce – cílem bylo ušetřit všem, mužům i ženám, práci
- společenská dělba práce – lidé se rozdělili na zemědělce a pastevce, později se oddělila řemesla, oddělil se obchod od výroby
- přirozená DP a společenská DP se týkala pracovních činností

- historicky mladší je DP v oblasti pracovních operací – specializace na pracovní operace vznikla s manufakturní výrobou – jedn. prac. činnosti se skládají z mnoha operací
- mezinárodní dělba práce – jednotl. oblasti se specializují na jednotl. výroby
- DP vede k nutnosti výměny činností mezi lidmi

trh

- je místo, kde se setkává nabídka s poptávkou a utváří se cena zboží (trh je vzájemné působení N, P a C)
- na trhu se směňují prostřednictvím peněz výrobky a služby, tzn. zboží
- rozdělení trhů

    1. dle územního hlediska
        - místní
        - národní (trh v rámci státního celku)
        - mezinárodní (světový)

2. dle počtu zboží, které je na trhu prodáváno
   - dílčí trh (nakupuje se jen jediný druh zboží)
   - agregátní trh (trh, který je trhem veškerého zboží)

3. dle předmětu koupě a prodeje
   - trh produktů neboli výrobků a služeb
   - trh výrobních faktorů (práce, půdy, kapitálu)
   - trh finanční

tržní subjekty (tj. účastníci trhu)

1. domácnosti – jednotlivci
   - kupují statky a služby pro uspokojení svých potřeb
   - prodávají výrobní faktory (půdu, prac. sílu,…)

2. firmy (podniky)
   - kupují výrobní faktory od jednotlivců – domácností
   - prodávají vyrobené zboží a poskytují služby

3. stát
   - prodává prostřednictvím státních firem
   - kupuje prostřednictvím státních zakázek
   - je specifickým subjektem trhu – zasahuje do ekonomiky z důvodu:
     a) neefektivnosti, která se projevuje v těch oblastech, kde neviditelná ruka trhu nemůže regulovat oběh zboží
     b) nerovnosti, která plyne z nepřijatelného rozdělení důchodů
     c) nestability – např. inflace

Kontrolní otázky a úkoly

1. V jakém případě statek „vejce“ je zbožím a kdy ne. Uveďte na příkladech.
2. Uveďte příklady místního trhu.
3. Uveďte příklady dílčího trhu.
4. Uveďte na příkladě, kdy jste účastníkem trhu.
5. Proč stát zasahuje do fungování trhu. Uveďte konkrétní příklad.

Literatura

- HERČÍKOVÁ, J.; ŠAMŠOVÁ, L. *Základy ekonomiky pro střední a vyšší hotelové školy.* Praha : Fortuna, 2009. ISBN 80-7168-827-4
- ZLÁMAL, J.; MENDL, Z. *Ekonomie nejen k maturitě, 1. díl Obecná ekonomie.* Kralice na Hané : Computer Media s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7402-056-8
- MACÁKOVÁ, L. *Mikroekonomie - základní kurs.* Slaný : Melandrium, 1996. ISBN 80-901801-2-4